

heden treden, en zullen aan elk van dezelve een bijzonder hoofdstuk toewijden.

HOOFDSTUK III.

Wildbosschen.

Wij laten onze beschouwingen voorafgaan van de navolgende algemeene aanmerkingen.

Onder de benaming van Wildbosschen verstaan wij de zoodanige die door slingerende, breede hoofdlanen en smallere zijpaden, in ongelijkvormige en ongelijk groote vakken zijn afgedeeld, waarin zich hoogten en laagten en opene plaatsen bevinden, met breedere of smallere kanalen en vijvers doorsneden, beplant niet alleen met inlandsche boomen, hakhout en heesters, bij het eerste deel van ons handboek vermeld, maar ook met zoodanige uitlandsche boomen en heesters, die, door fraaiheid van bloemen, schoon loof of anderzins, min of meer uitmunten: het zijn zoodanige bosschen waarin zich het nuttige met het aangename vereenigt, en die fraaije, belommerde en aangename wandelingen aanbieden.

A. Tot den aanleg van een fraai wildbosch is eene groote plaats noodig, wanneer hetzelfde aan het oogmerk zal voldoen: eene uitgebreidheid van tien of twaalf bunders is niet te

ruim, om daarop de schoonste in- en uitland-sche boomen en heester te vereenigen, en eene goede wandeling aan te bieden; op een plek gronds van twintig tot dertig bunders kan men wezenlijk iets aanschouwenswaardig en schoons daarstellen: eene meerdere uitgebreidheid geeft nog voldoender uitkomsten.

Men moet niet wanen dat de grond voor zoodanig bosch geheel geene renten zoude geven; integendeel geeft de opbrengst van het, van tijd tot tijd gekapt wordende hakhout, tamelijke renten, vooral in een land als het onze, waar het hout over het algemeen zoo hoog in prijs is.

B. De wegen en paden door het bosch moeten allen slangvormig loopen, gelijk ook de kanalen en vijvers, die hetzelfde doorsnijden: de hoofdwegen moeten nooit smaller zijn dan vijf ellen en de zijpaden ten minste eene breedte van drie ellen hebben: de breedte van de hoofd- en zijpaden is niet overal dezelfde, maar neemt op eenige plaatsen toe, en eindigt dikwijls op een open plek of grasperk, of op eenen met bloemen beplanten beemd. De gronden worden op eenige plaatsen verlaagd, en op andere verhoogd; tot deze verhooging dient de uit de kanalen en vijvers gegraven specie; hier en daar een vergezigt over grazige weiden of koornakkers brengt niet weinig tot de versfraaijing toe.

C. De beplanting wordt geregeld naar den aard en gelegenheid der gronden: gewassen die eenen droogen grond beminnen worden op hoogten, en dezulke die meer water vorderen op lage gronden geplant: hoog en hard geboomte wordt op het noordwesten, noorden en noordoosten, en de meer warmte beminnende en teederder boomen en heesters op het zuidoosten, zuidwesten en zuiden geplant, zoodat zij, meer of min, door de in de tegenovergestelde rigtingen geplaatste plantsoenen, tegen de scherpe winden, gedekt staan.

D. Wanneer de omstandigheden en plaatselijke gelegenheden zulks veroorloven, is het wenschelijk dat de bosschen liggen ten noordwesten, noorden en noordoosten van het woonhuis en de verdere tuinen, dewijl zij daardoor aan dezelve, in den winter, eene heilzame bedekking geven.

E. De hooge boomen moeten in het bosch niet te nabij elkander worden geplant, of als men zulks bij den aanleg doet, moet alles zoodanig worden ingerigt dat, bij het opgroeijen, de te overtollige worden geroeid om aan de anderen lucht te geven.

Bij het maken der grondteekeningen van het wildbosch moet met de meeste zaakkenis gehandeld worden, want het gebeurt zeer dikwijls dat eene goede, en zelfs smaakvolle teekening, op het terrein ten uitvoer gebragt,

weinig of niet voldoet; men moet zich vooral voor bekrompenheid wachten.

Wat wij zoo even gezegd hebben van den geheel nieuwen aanleg van een *bosch*, is ook, in verscheidene opzigten, toepasselijk op de verandering, vergrooting enz. van een reeds bestaand *bosch*: bij zoodanige verandering moet men zich zorgvuldig wachten voor de onoordeelkundige uitroeijing van reeds bestaand, en goed groeiend hoog geboomte, want een in deszelfs plaats te brengen jong plantsoen heeft jaren noodig om het uitgeroeide goed te vervangen.

Wij zijn nu gevorderd tot de beschrijving van de vreemde boom- en heestergewassen, die bij de bedoelde bosschen vooral in aanmerking komen. Alvorens hiertoe over te gaan moeten wij echter het navolgende aanmerken.

1. Dat het aantal der door ons te beschrijven houtgewassen, voor de bedoelde beplanting, verre is van volledig te zijn, en dat de beschrijving derzelve zoo kort mogelijk is medegedeeld; wanneer wij het een en ander uitvoerig hadden willen behandelen, zoude dit een afzonderlijk boekdeel gevorderd hebben: eene meer volledige opgave van zoodanige heesters en boomen is begrepen in de lijst der plantgewassen, voor den open' grond, die wij hier na zullen mededeelen.

2. Wij hebben ons, (met zeer weinige uit-

zonderingen), alleen bepaald tot zoodanige houtgewassen, die onder onze luchtstreek de felste winterkoude, onbedekt, kunnen doorstaan; ten minste wanneer zij eenigen ouderdom hebben bereikt.

3. Onze opgave bepaalt zich bij boomen en hooggroeiende heesters, zeer vele laagblijvende heesters, struiken en bloemgewassen maken, tusschen en op zijde het hooggeboomte, eene goede vertooning, maar men moet daarvoor uitkiezen, die in de schaduw groeijen: eene volledige opgave en beschrijving van dezelve mede te deelen zoude tot eene te groote uitvoerigheid leiden; wij gedragen ons wijders aan de nader te geven lijst van gewassen voor den open grond, en zullen alhier slechts eenige weinige vermelden.

ALPHABETISCHE LIJST

VAN EENIGE

LAGE HEESTERTJES, VASTE PLANTEN EN ÉÉNJARIGE GEWASSEN,

GESCHIKT TOT PLAATSING IN DE WILDBOSSCHEN.

Althaea officinalis; gewone Heemst.

Amethystea coerulea; blaauw Amathystkruid.

Amsonia angustifolia; smalbladerige Amsonia.

Andromeda; zeer vele soorten.

Anemone nemerosa, *sylvestris*, *pulsatilla*, *hepatica* enz.; Bosch- wilde- en gemeene Anemoon en edel Leverkruid.

Anthemis nobilis et tinctoria; edele en kleurende Kamille.

Anthericum. liliago et planifolium; ongetakte en vlakbladerige *Anthericum*.

Aquilegia vulgaris; gewone Akelei, met veelvuldige verscheidenheden.

Arbutus unedo; Europeaansche Aardbezieboom.

Arum italicum et vulgare; Italiaansche en gewone Kalfsvoet.

Aster; Sterrebloem; zeer vele schaduw beminnde soorten.

Azalea pontica; Oostersche Azalie.

Bellis perennis; Overblijvende Madelief.

Betonica hirsuta et grandiflora; behaarde en grootbloemige Betonie.

Calendula officinalis; Gewone Goudsbloem.

Campanula; Klokjesbloem; Onderscheidene soorten.

Colchicum autumnale; herfst Colchicum.

Conchocarpia mayalis et polygonatum; Lelie van dalen en Salomonszegel.

Crocus vernus; voorjaars Krokus.

Cyclamen europaeum; Europeaansch Varkensbrood.

Daphne laureola, *mezerum*, *alpina*, et *tartou-
raira*; zwart, groen, alpisch en wit Pe-
perboompje.

Epigaea repens; kruipend Aardbezie-
boompje.

Erica vulgaris, *arborea*, *tetralix*, *multiflora*; etc.;
gewone, boomachtige, dop en veelbloemige
Heide.

Fragaria vesca; bosch Aarbezie; de vruch-
ten zijn dikwijls geuriger dan die der ge-
wone.

Fumaria nobilis, *fungosa*, *spectabilis* et *semper-
virens*; edele, kanadasche, schoone en altoos
groene Duivekervel.

Galanthus nivalis; Sneeuwbloem.

Gentiana verna, *acaulis*, *purpurea* et *lutea*;
Voorjaars, ongesteelde, purperkleurige en
gele Gentiaan.

Helleborus niger et *hyemalis*; zwart en vroeg-
bloeiend Nieskruid.

Hieracium aurantiacum; oranjekleurig Ha-
vikskruid.

Hippophae canadense; kanadasche Duinbe-
zien.

Hyacinthus orientalis; eenige gewone ver-
scheidenheden van den oosterschen Hy-
acint en *botryoïdes*; Druifjeshyacint.

Hydrangea hortensis; Hortensia.

Ledum palustre et *thymifolium*; moeras en fijn-
bladerige Ledum.

Leucojum vernum, aestivum et autumnale, voorjaars, zomer en najaars Tijdeloos.

Melilotus officinalis et coerulea; gewone en blaauwe Honigklaver.

Narcissus pseudo narcissus et poeticus; gele en witte Narcis.

Ononis rotundifolia, spinosa et fruticosa; rond-bladerig, gedoornd en heesterachtig Stalkruid.

Orchis; Standelkruid; onderscheidenesoorten en verscheidenheden.

Paeonia officinalis; gewone Peonieroos

Primula veris et auricula; Sleutelbloemen Beerenoer.

Ranunculus bulbosis et aconitifolius; bol en aconietbladerige Ranonkel.

Rhamnus alaternus; gewone Weegdoorn.

Rhododendron ponticum; de Oostersche Roze-laar, en de witbloemige verscheidenheid van de *R. Maximum*.

Ruscus aculeatus, gewone Muisdoorn.

Saxifraga; Steenbreek; zeer vele soorten.

Trifolium; Klaver; vele soorten.

Tulipa Sylvestris; wilde Tulpen; eenige gewone verscheidenheden van de *Tulipa gesneriana*.

Vaccinium; Boschbessen; onderscheiden soorten

Valeriana; Valeriaan; onderscheiden soorten.

Vinca major et minor; groote en kleine
Maagdepalm.

Viola tricolor et odorata; driekleurig en wel-
riekend Viooltje.

Wij zullen nu eene korte opgave en be-
schrijving mededeelen van eenige voor de
Wildbosschen bijzonder geschikte uitland-
sche boomen en hooggroeiende heesters.

ACER. AHORNBOOM ook ESCHDOORN.

Polygamia. Monoecia.

Veelwigtig. Éénhuizig.

Van dit fraaije boomgewas bestaan vele
soorten en verscheidenheden, over het al-
gemeen zeer geacht, om de fraaiheid en
hardheid van het hout; verscheidene soorten
geven een sap waaruit men suiker kan be-
reiden; wij zullen alleen eenige dier soorten
vermelden die bij ons, onbeschermd, de
grootste winterkoude doorstaan.

ACER PSEUDO PLANTANUS: gewone Ahorn
of Eschdoorn; deze groeit tot eene aan-
zienlijke hoogte, doch kan ook als bakhout
gekweekt worden, de bladeren zijn vijflob-
big, onregelmatig getand; hij bloeit trosvor-
mig, geelachtig, vroeg in het voorjaar; hij
wil eenen voedzamen grond, en wordt door

uitloopers en zaden vermeerderd; er bestaan verscheidenheden met geel- en witbonte bladeren, deze groeijen echter zelden hooger dan zeven ellen.

ACER RUBRUM: roode Ahorn, uit *Noord-Amerika*; hij groeit bij ons tot de hoogte van ongeveer acht ellen; de bladeren staan op lange roode steeltjes, zijn vijflobbig en weinig getand; de bloemen, die in April verschijnen, zijn fraai rood; hij wil eenen lossen vochtigen grond, en wordt als de eerste vermeerderd.

ACER SACCHARINUM: suiker Ahorn, almede uit *Noord-Amerika*, eene middelbare hoogte bereikende; bladeren handvormig, vijflobbig, puntig getand; bloeit geelachtig groen, in April; deze wil een losse vochtige aarde, en wordt als de voorgaande soorten vermeerderd; het sap, door insnijdingen uit den stam en de takken verkregen, geeft eene goede suiker.

ACER PLATANOIDES (*lactescens*): Ahorn met platanus bladeren; hoewel hij tamelijk hoog groeit, is hij echter goed tot hakhout geschikt; de bladeren zijn vijflobbig, scherp getand, van boven helder, van onder donkergroen; hij bloeit in het voorjaar, geelachtig aan trossen; de afgebroken bladstelen geven een melkachtig sap, en hij wordt als de vorige soorten voortgeteeld.

Nog worden de volgende in de wildbos-
schen geplaatst.

ACER TARTARICUM, met hartvormige, onver-
deelde bladeren, en witte bloemen.

ACER PENSYLVANICUM, met drie lobbighe bla-
deren, en gele bloemen.

ACER NEGUNDO, met drie- en vijfvoudige
bladeren, en bruinroode bloemen.

ALNUS.

Monoecia. Tetrandria.

Eénhuizig. Viermannig.

ALNUS COMMUNIS: gewone Alnus, een
tot ongeveer twintig ellen hooggroeiende
boom, van eenen snellen groei en pyramidale
gedaante; de bladeren zijn rondachtig en
kleverig; hij bloeit in katjes, in Julij, be-
mint eenen vochtigen grond, en wordt ver-
meerderd door zaad, stek en afleggers.

ARISTOLOCHIA. PIJPBLOEM.

Gynandria. Hexandria.

Manwijvig. Zesmannig.

Als heesters met omslingerende ranken,
kunnen, aan de beschaduwde maar warme

zuidoost-, zuid- en zuidwestzijde der Wildbosschen, worden geplaatst.

ARISTOLOCHIA SIPHO: buisvormige Pijpbloem, uit *Noord-Amerika*, de hoogte van acht tot twaalf ellen bereikende; de bladeren groot, breed en hartvormig; de donkerpurpere bloemen verschijnen in Mei en Junij; zij wil eene goede, vette aarde en wordt door inleggers, zaden en stekken, in het voorjaar, vermeerderd.

ARISTOLOCHIA TOMENTOSA: wollige Pijpbloem, insgelijks uit *Noord-Amerika*, met hartvormige bladeren, van onder villig; wordende als de vorige behandeld, en bloeiende in Junij geel, met de boord in drieën verdeeld.

Ook de inlandsche gemeene Pijpbloem, *A. CLEMATITIS*, maakt, hier en daar in de Wildbosschen verspreid, geene onaardige vertooning; zij groeit in alle gronden en vermeerdert zich van zelve.

AYLANTHUS.

Polygamia. Monoecia.

Veelcijrig. Éénhuizig.

AYLANTHUS GLANDULOSA: geklierde *Aylanthus* ongetwijfeld een der fraaiste boomen,

uit Japan oorspronkelijk, zeer welig groeiende; het hout is witachtig geel en als gesatineerd; hij bereikt dikwijls de hoogte van meer dan twintig ellen, en maakt eene schoone kroon; de bladeren zijn oneven gevind; de vinblaadjes ovaal, puntig, van onder met een geklierd tandje; hij bloeit tuilvormig in Julij of Augustus, groenachtig; hij wil eenen zandigen maar goeden grond, en bemint eene beschutte standplaats; vermeerdering door zaad en uitloopers.

BETULA. BERK.

Monoecia. Polyandria.

Eénhuizig. Veelmannig.

Van de uitlandsche Berken kunnen in onze Wildbosschen voornamelijk gekweekt worden.

BETULA NIGRA: Zwarte Berk, uit Noord-Amerika, groeiende zeer spoedig tot eene aanzienlijke hoogte; de schors is zwartachtig, het blad langwerpig ovaal, eenigzins ruitvormig, puntig, klein getand; hij groeit in alle losse zandige gronden, wordt door uitloopers, afleggers en zaad vermeerderd.

BETULA LENTA: kanadasche Berk, almede uit Noord-Amerika, groeit spoedig tot twintig

ellen en hooger; de takken zijn taai en buigzaam; de bladeren hartvormig, puntig en gezaagtand; deze wil eenen vasten grond, en wordt als de eerste soort vermeerderd.

BIGNONIA. TROMPETBLOEM.

Didynamia. Angiospermia.

Tweekrachtig. Schuilsadig.

BIGNONIA CATALPA: floridasche Trompetbloem of Catalpaboom, een zeer fraaije boom, uit *Karolina* en *Florida*, tot acht of tien ellen hoogte groeiende, met eene mooie kroon; de bladeren drievoudig, zeer groot, hartvormig, puntig, effenrandig; hij bloeit trosvormig in Julij en Augustus: de bloemen zijn wit, met geel en purper gevlakt; hij wil eene zuidoostelijke of zuidwestelijke plaatsing, eenigzins tegen de zon gedekt, en door andere hooge plantsoenen tegen harde en scherpe winden beschermd; hij moet jong zijnde met stroo omwonden worden, tegen de felle vorst; hij wil eene zandige maar voedzame aarde, en wordt door zaden en stekken, in het voorjaar in een koud bakje, vermeerderd.

BUXUS. PALM.

*Monoecia. Tetrandria.**Eénhuizig. Viermannig.*

BUXUS SEMPERVIRENS: gewone Palmboom is een altijd groene boom, oorspronkelijk uit *Italië* en *Spanje*; hij bereikt dikwijls de hoogte van tien ellen; de bladeren zijn klein, ovaal, lederachtig, donkergroen en glanzig; de bloemen beteekenen weinig, maar de boom maakt, vooral in den winter, onder ander plantsoen, eene goede vertooning; hij groeit in alle gronden, bemint lommer, wordt door zaad, stekken en uitloopers vermeerderd; groeit langzaam.

CARPINUS. JUKBOOM.

*Monoecia. Polyandria.**Eénhuizig. Veelmannig.*

De CARPINUS BETULA: Jukboom of haagbeuk is inlands, en groeit tot de hoogte van bijna vijftien ellen; de bladeren zijn gesteeld, ovaal, onbehaard, eenigzins geplooid, spits getand; de jonge takken meestal vlokkig; de bloemen, die in Mei verschijnen, zijn van weinig beteekenis; de mannelijke

bloemkatjes zijn uitgerekt, rolrond en de vrouwelijke zijn wijde kegels, met twee-bloemige schubben; de vrucht is een eivormig nootje; deze boom groeit in alle gronden, en wordt voortgeteeld door zaden en uitloopers; eene fraaije verscheidenheid heeft bonte bladeren.

CELASTRUS. STAFROUT.

Pentandria. Monogynia.

Vijfmannig. Eénwigtig.

DE CELASTRUS SCANDENS: klimmend Stafhout maakt, tegen de stammen van andere boomen geplaatst, geene onaardige afwisseling in de Wildbosschen; deze boomachtige heester is oorspronkelijk uit Noord-Amerika hij slingert zich zeer vast om de voorwerpen, welke hij kan bereiken; de takken of ranken groeijen tot eene lengte van vier of vijf ellen; de bladeren zijn langwerpig, wederzijds spits uitlopende en gekarteld; hij bloeit aarvormig, aan de einden der takken, groenachtig wit; de vruchten zijn rood; hij groeit in alle gronden; wordt door zaad en afleggers vermeerderd; eene mooie verscheidenheid is bontbladerig.

CELTIS. LOTUSBOOM.

Polygamia. Monoecia.

Veelwigtig. Eénhuizig.

CELTIS OCCIDENTALIS: Virginische Lotusboom is oorspronkelijk uit *Noord-Amerika*, en groeit tot de hoogte van vijftien ellen en meer; de jonge takjes zijn eenigzins wollig; de bladeren meer of min scheef, ovaal, gezaagtand en gehaard; hij bloeit in Mei, groenachtig; de vruchten, ter grootte van eene kers, zijn donker purperkleurig; hij wil eenen goeden, vochtigen grond, en jong zijnde eene gedekte standplaats; vermeerdering door afleggers en zaden.

CERCIS. JUDASBOOM.

Decandria. Monogynia.

Tienmannig. Eénwigtig.

In de Wildbosschen maakt de Cercis, zoo om zijn fraai loof als schoone bloemen, eene aangename vertooning; de beide volgende soorten worden voornamelijk aangekweekt, en door zaden of afleggers vermeerderd:

CERCIS SELIQUASTRUM: Europeaansche Judasboom, uit de zuidelijke gedeelten van *Europa*: in goede, losse gronden groeit hij

welig en bereikt eene hoogte van acht tot tien ellen: de bladeren zijn gesteeld, groot, lederachtig, bijna rond en zeegroen; hij bloeit trosvormig, met vlindervormige bloemen, roodkleurig, zeer fraai, in Mei; er bestaat eene verscheidenheid met witte bloemen; hij moet tegen scherpe winden bedekt staan, en als hij nog jong is met stroo omwonden worden.

CERCIS CANADENSIS: Kanadasche Judasboom, uit *Noord-Amerika*, groeit tot ongeveer vier of vijf ellen; bladeren hartvormig, puntig, van boven glanzend, van onder bleek groen; bloeit in Junij en Julij, rood purper; wil eene zandige aarde en tegen scherpe winden gedekte standplaats; jong zijnde wordt hij met stroo omwonden.

Het hout van beide voormelde boomen is vast en zeer fraai, wordende veel door kabinetwerkers gebruikt, tot het opleggen van meubelen.

CHIONANTHUS. FRANJE- OF SNEEUW-VLOKBOOM.

Diandria. Monogynia.

Tweemannig. Eénwijtig.

De **CHIONANTHUS VIRGINICA:** Virginische Franjeboom is oorspronkelijk uit *Noord-*

Amerika, hij groeit tot de hoogte van ongeveer vier ellen; de bladeren, die tegen over elkander staan, zijn groot, langwerpig en puntig; hij bloeit in Julij, pluimvormig, aan het einde der takken, witkleurig; hij groeit in alle goede gronden, wil eene bedekte plaatsing, en wordt door zaad en afleggers vermeerderd; de jonge planten vorderen des winters eenige bedekking.

CLEMATIS. VUURKRUID.

Polyanaria. Polygynia.

Veelmannig. Veelwijvig.

Hoewel de Clematis voornamelijk wordt gebruikt tot dekking van prieeltjes en weesjes, is dit klimmend houtgewas zeer geschikt tot plaatsing in de Wildbosschen, tegen opgaande boomen; de volgende soorten komen daartoe in aanmerking.

CLEMATIS VITALBA: wit Vuurkruid, inlands; de ranken klimmen tot eene tamelijke hoogte; de bladeren zijn gevind, de vinblaadjes hartvormig, ingesneden, effenrandig; hij bloeit pluimvormig, in Julij, wit; de vermeerdering geschiedt door zaden, uitloopers en stekken; groeit in alle soorten van gronden.

CLEMATIS VITICELLA: blaauw Vuurkruid, oorspronkelijk uit *Virginie*; de ranken groeijen zeer hoog; de bladeren zijn zamengesteld; de bloemen, die in Julij en Augustus verschijnen, zijn groot, blaauw- of paarschachtig; eene verscheidenheid heeft roode bloemen; deze plant wil eenen goeden grond; en wordt vermeerderd door zaad, afleggers en wortelverdeeling.

CLEMATIS FLAMMULA: schroeijend Vuurkruid, uit *Zwitserland*; bladeren benedenwaarts zamengesteld; naar boven enkelvoudig, bloeit trosvormig, in Julij en Augustus, wit en welriekend, en wordt als de vorige behandeld.

Nog worden in de Wildbosschen geplant:

CLEMATIS VIRGINIACA: Virginiesch Vuurkruid; groeit drie ellen hoog, met drievoudige bladeren; bloeit tuilvormig, wit, in Julij en Augustus.

CLEMATIS CRISPA: krulbloemig Vuurkruid, bladeren enkel of drievoudig; bloemen in Julij, licht rood.

CLEMATIS CIRRHOSA: omslingerend Vuurkruid, bladeren meest enkelvoudig, bloemen, op lange steeltjes, witachtig groen.

COLUTEA. LOMBAARDSCHE LINZEN.

*Diadelphia. Decandria.**Tweebroederig. Tienmannig.*

Sommige soorten van *Colutea* verdienen, zoo om hun loof als bloemen, eene plaats aan den rand der Wildbosschen; wij vermelden alleen de volgende:

COLUTEA ARBORESCENS: boomachtige Lombardsche linzen, oorspronkelijk uit *Duitschland* en *Zwitserland*; groeit gewoonlijk tot de hoogte van ongeveer vier ellen; de bladeren zijn gevind; hij bloeit aan trosjes, vlindervormig, mooi geel, van Junij tot September; op de bloemen volgen blaasachtige haauwen; hij groeit in alle gronden, en wordt door zaad en uitloopers zeer gemakkelijk vermeerderd.

COLUTEA ORIENTALIS: Oostersche Lombardsche linzen; deze gelijkt veel naar de overgaande soort, hebbende almede gevinde bladeren, en bloeiende aan trosjes, met vlinderbloemen, in Junij en Julij, klein, rood, de vlag met gele vlakjes; deze wordt even als de voorgaande behandeld, doch is teederder en wil eene bedekte standplaats. .

CONYZA. TONDERKRUID.

Syngenesia. Polygamia superflua.

Zamentelende. Veelwijterij (overtollige).

De CONYZA KALIMIFOLIA: boomachtig Tonderkruid, is een altoos groene heester, uit Noord-Amerika, tot de hoogte van vier ellen groeiende; de bladeren zijn omgekeerd eirond, gelobd, getand en met wit gestippeld; hij bloeit tuilvormig, in October; de bloemen zijn klein en wit, met purper kleurige schubjes; hij wil eene zandige, voedzame aarde en beschutte standplaats; vermeerdering door inleggers en stekken.

CORNUS. KORNOELJEBOOM.

Tetrandria. Monogynia.

Viermannig. Éénwijvig.

De Kornoeljes maken een sieraad in de Wildbosschen; van de vele soorten deelen wij eene korte beschrijving der navolgende mede:

CORNUS SANGUINEA: roode Kornoeljeboom, groeiende struikachtig tot de hoogte van vier ellen; de takjes zijn roodachtig; de bladeren ovaal, puntig uitlopende; hij bloeit

tuilvormig en wit, in Junij en somtijds nog eens in September; de beziën zijn blaauw-zwart en niet eetbaar, doch geven eenetame-lijk goede olie; hij groeit in alle gronden en wordt door uitloopers voortgeteeld; er be-staat eene verscheidenheid met bonte bla-deren.

CORNUS FLORIDA: floridasche Kornoel-boom, uit *Noord-Amerika*, groeiende tot de hoogte van vier ellen; de bladeren zijn om-gekeerd hartvormig; hij bloeit schermvormig, wit, met een groot onwindsel, gelijkende gezamenlijk ééne bloem, zeer fraai, de bloei-tijd komt in April, vóór het uitspruiten der bladeren; hij wil eenen droogen grond en wordt door afleggers en stekken voortge-teeld.

Nog worden in de Wildbosschen geplant:

CORNUS ALBA: witte Kornoelje, bloeit wit, in Junij, en geeft witachtige beziën.

CORNUS SERICEA: blaauwe Kornoelje met witte bloemen en hemelsblaauwe beziën.

CORNUS ALTERNIFOLIA: Pensylvanische Kornoelje, met witte bloemen in Augustus en violetkleurige beziën.

CORNUS AMERICANA: Amerikaansche Kor-noelje, bloeit met groote witte bloemen, en draagt lange roode beziën.

CRATAEGUS. HAAGAPPELBOOM.

*Icosandria. Digynia.**Twintigmannig. Tweewijvig.*

Onder de fraaije voor Wildbosschen geschikte boomen wordt met regt de Crataegus gerangschikt, zoo om de schoonheid der bloemen, als aardigheid der vruchten; wij vermelden alleen de volgende.

CRATAEGUS OXYACANTHA: gewone Haagdoorn, inlands, groeit dikwils tot tien ellen en hooger; het hout is zeer hard; de takken zijn gedoornd; de bladeren drielobbig, de bovenste lob is tweespletig; hij bloeit schermvormig, met witte welriekende bloemen in Mei en Junij; de vrucht is eene roode bezie; deze groeit in alle soorten van aarde, doch liefst in eenen kleiachtigen grond en wordt meestal door zaden voortgekweekt; er bestaan van denzelfen zeer fraaije verscheidenheden, met roode, met dubbele en gevulde bloemen, met wit- en geelbonte bladeren; zij worden op de hoofdsoort afgezogen.

CRATAEGUS TORMINALIS: wilde Sorbenboom, uit *Duitschland* en *Frankrijk*; hij groeit tot de hoogte van vijftien ellen; het hout is zeer hard; de bladeren zijn ovaal, met zeven insnijdingen, getand en van onder wollig; deze bloeit trosvormig, in Mei en

Junij, helder wit; de vruchten zijn langwerpig ovaal, bruinrood en glanzig, met witte stippen; hij wil veel schaduw en eenen lossen, goeden grond; vermeerdering door zaad.

CRATAEGUS ARIA: Italiaansche Haagappelboom, uit *Duitschland* en *Zweden*, hij groeit piramidaal, tot de hoogte van vijftien ellen; het hout is zeer hard, de bladeren zijn groot, langwerpig ovaal, gezaagtand, van boven glanzig, van onder wit en wollig; hij bloeit schermvormig, spierwit en welriekend, in Mei en Junij, en groeit in alle goede gronden; vermeerdering door zaad, en enting op de eerstvermelde soort; de vruchten zijn eetbaar.

CRATAEGUS LATIFOLIA: breedbladerige Haagappelboom, uit *Noord-Amerika*; groeit tien ellen hoog; de bloemen zijn wit; de beziën eirond en oranje-rood; hij wil eene bedekte standplaats en goeden grond; vermeerdering als de vorige.

CRATAEGUS COCCINEA: Hanespoor, uit *Noord-Amerika*, acht ellen hoog groeiende, met verwarde takken; hij is gewapend met achterwaarts gebogen doorns; de bladeren zijn ovaal-hartvormig, hoekig ingesneden; bloeit trosvormig, wit; de vruchten, ter grootte van eene kers, zijn hoogrood; hij groeit in alle goede gronden, wordt door zaad, en afzuigen op de eerste soort, vermeerderd.

CRATAEGUS AZAROLUS: Azaroolboom, uit *Italië*, groeit ongeveer zes ellen hoog; de bladeren zijn eirond en getand; hij bloeit schermvormig en wit; de vruchten zijn bijna zoo groot als mispelen en eetbaar, een weinig rinsch; hij wil veel zon; groeit in alle gronden en wordt als de vorige voortgeteeld.

Ook worden in de Wildbosschen geplaatst:

CRATAEGUS UNIFLORA, met lange bladeren, kleine bloemen en groengele beziën.

CRATAEGUS ALPINA, met witte trosbloemen, en donkerbruine beziën.

CRATAEGUS CRUSGALLI, met lange doornen, witte bloemen en scharlaken roode beziën.

CUPRESSUS. CIPRES.

Monoecia. Monadelphica.

Eénhuizig. Lénbroederig.

Van dit schoon boomgewas worden de twee volgende soorten in de wildbosschen geplant; beiden willen eenen vochtigen grond en worden door zaden vermenigvuldigd; zij moeten door andere opgaande boomen, tegen de scherpe winden, gedekt worden.

CUPRESSUS THYOIDES: pensylvanische Cipres of witte Ceder, uit *Noord-Amerika*, en altoos groen, groeiende tot dertig ellen

hoog; de bladeren zijn schubachtig geplaatst, ovaal, zeegroen; hij bloeit kegelvormig en maakt eene zeer fraaije vertooning.

CUPRESSUS DISTICHA: Virginische Cipres, almede uit Noord-Amerika; hij verliest des winters zijn loof, dat des zomers zeer mooi groen is; de stam is regt en rond, en hij bereikt eene middelbare hoogte.

CYTISUS. KETTINGBOOM.

Diadelphia. Decandria.

Tweebroederig. Tienmannig.

CYTISUS LAURNUM: smalbladerige Kettingboom of gouden regen, oorspronkelijk uit Zwitserland, en tot de hoogte van meer dan vier ellen opgroeiende; de takken zijn slap; de bladeren, drievoudig op een lang steeltje, zijn ovaal, van boven helder groen, van onder bleeker; hij bloeit in Mei, in lange hangende trossen, vlindervormig, goudgeel; de vrucht is een lange, platte peul, waarin de zaden, de gedaante van kleine boontjes hebbende, besloten zijn; hij groeit in alle gronden en op alle standplaatsen, wordt door uitloopers en zaden vermeerderd.

CYTISUS ALPINUS: alpische Kettingboom, deze lijkt veel naar den voorgaanden, doch

groeit niet zoo hoog, noch zoo spoedig; de bladeren zijn lichter groen en smaller; de bloemtrossen zeer lang; hij is teeder en moet jong zijnde tegen sterke vorst beschermd worden; voortteling door zaad en uitloopers.

ELAEAGNUS. OLIJFWILG.

Tetrandria. Monogynia.

Viermannig. Eénwijrig.

De ELAEAGNUS ANGUSTIFOLIA, smalbladerige Olijfwilg, is een zeer fraai boompje in de Wildbosschen; de oorsprong is uit Syrië; hij groeit tot ongeveer acht ellen hoog; het hout is hard, en de boom maakt eene fraaije kroon; de bladeren zijn lang, smal en zilverkleurig, hij bloeit uit de okselen, klein, geel en geurig; de vrucht gelijkt op een klein olijsje; hij wil eene goede zandige aarde en beschutte standplaats; de jonge boompjes moeten tegen strenge vorst beschermd worden.

EVONYMUS. PAPENHOUT.

Pentandria. Monogynia.

Vijfmannig. Eénwijrig.

EVONYMUS VULGARIS: gewoon Papenhout ook Papenmuts en Kardinaalsmuts

genaamd, een inlandsche, struikachtig groeiende boom, die dikwijls de hoogte van achten bereikt; het hout is hard; de bladeren zijn mooi groen, zij staan tegenover elkander, ovaal, spits, fijn gekarteld; hij bloeit trosvormig, witachtig groen; wil eenen goeden grond en wordt gemakkelijk door uitloopers vermeerderd.

EVONYMUS VERRUCOSUS: gepokt Papenhout, een boomachtige heester, uit *Duitschland*, iets kleiner dan de eerste soort; het hout is met bruinroode wratten bezet; de bladeren zijn ovaal en puntig; de bloemen bruinachtig rood van kleur, verschijnen bij trosjes, in Junij; voortteling als bij de eerste soort.

FAGUS. BEUK.

Monoëcia. Polyandria.

Eénhuizig. Veelmannig.

De **FAGUS SYLVATICA**, gewoone Beuk hebben wij in het eerste deel, bladzijde 66, beschreven; wij zullen nu eenige uitlandsche boomen, tot dat geslacht behoorende, kortelijk vermelden.

FAGUS LATIFOLIA: breedbladerige Beuk, een hooggroeiende boom, uit *Noord-Amerika*; de bladeren, die lang aانبlijven; zijn ovaal,

spits met scherpe tandjes, van boven glanzig groen, van onder bruinachtig; het hout is zeer hard; hij groeit in alle gronden en kan door zaad vermeerderd worden.

FAGUS CASTANEA AMERICANA: Amerikaanse Kastanjebeuk, een tamelijk hooge boom uit *Noord-Amerika*; het hout is nog al hard; de bladeren zijn langwerpig lancetvormig, getand; hij wordt vermeerderd door zaad, en enting op den gewonen beuk.

FONTANESIA.

Diandria. Monogynia.

Tweemannig. Eénwijzig.

FONTANESIA PHILLYZEÖIDES: Syrische Fontanesia, een boomachtige heester, uit het Oosten, tot de hoogte van drie of vier ellen groeiende; de bladeren zijn langwerpig ovaal, puntig uitlopende; hij bloeit in Mei, trosvormig; de bloemen, die eerst wit zijn, worden naderhand rooskleurig; hij bemint eenen droogen, steenachtigen grond en beschutte standplaats, en wordt door zaad, uitloopers en stekken voortgeleid.

FRAXINUS. ESCH.

*Polygamia. Dioecia.**Veelwijdig. Tweehuizig.*

De gewone inlandsche Esschenboom hebben wij reeds bij het eerste deel beschreven; wij zullen thans de navolgende uitlandsche soorten kortelijk gedenken.

FRAXINUS ORNUS: lage Esch; een uit de zuidelijke deelen van *Europa* oorspronkelijke boom, tot de hoogte van ongeveer acht ellen opschietende; de bladeren zijn oneven gevind, de vinblaadjes glad, klein getand, donker groen; hij bloeit in Mei, in regtstandige trossen; de bloemen zijn wit en welriekend; hij wordt op den gewonen esch geënt of afgezogen, en bemint eenen voedzamen grond.

FRAXINUS ROTUNDIFOLIA: Manna-Esch uit *Italië*, blijft lager dan de voorgaande soort, en wil eene tegen de scherpe winden goedgedekte standplaats; de bladeren zijn oneven gevind, de vinblaadjes rondachtig, eenigzins puntig, zeer fijn dubbel getand; hij bloeit purperkleurig, vóór het uitloopen der bladeren, en geeft de bekende Manna; de voortteling geschiedt door zaad, en enting op den gewonen Esch.

Nog worden, als zeer geschikt voor de

Wildbosschen, in dezelve geplant, de navolgende soorten, die alle uit *Noord-Amerika* afkomstig zijn:

FRAXINUS AMERICANUS ALBA, met fijne, nederwaarts hangende, vinblaadjes, van onder witachtig.

FRAXINUS CAROLINIANA, met eironde, spitse, van boven licht groene, en van onder witachtige en gehaarde vinblaadjes.

FRAXINUS NOVA ANGLIAE, met puntige, ongetande vinblaadjes.

FRAXINUS PANICULATA; deze bloeit zeer schoon, in trossen; de vinblaadjes zijn naar het steeltje verdund.

GENISTA. BREM.

Diadelphia. Decandria.

Tweebroederig. Tienmannig.

Deze struikachtig groeiende heesters maken, in den bloeitijd, eene fraaije vertooning, hier en daar in de Wildbosschen verspreid staande.

GENISTA TINCTORIA: Akkerbrem, een inlandsche heester, groeit hoogstens drie ellen; de bladeren zijn smal en puntig, glanzig en ongetand; hij bloeit vlindervormig, in Julij en Augustus, mooi geel; groeit in alle gronden, vooral steenachtige, en wordt door

zaden en uitloopers vermenigvuldigd, de bloemen worden in de verwerijen gebruikt.

GENISTA SCOPARIA: gewone Brem, almede inlands; de bladeren staan somtijds drie-, somtijds enkelvoudig, en zijn langwerpig; de vlindervormige, gele bloemen verschijnen in Mei en Junij; hij groeit in alle drooge en zandige gronden, en wordt als de vorige vermeerderd.

GLEDITSCHIA. BOONENBOOM.

Polygamia. Dioecia.

Veelwigtig. Tweehuizig.

GLEDITSCHIA TRACANTHOS: driedoornige Boonenboom, ook driedoornige Aca-cia genaamd; een fraaije boom uit Noord-Amerika, die dikwijls tot de hoogte van vijftien ellen opschiet; hij heeft lange doornen; de bladeren zijn gevind en de vinblaadjes klein, langwerpig ovaal; hij bloeit in Mei en Junij, in langachtige, geelgroene katjes; wil een' voedzamen grond, en wordt door zaden vermeerderd; jong zijnde moet hij tegen sterke vorst gedekt worden.

GUILANDINA. KELLERBOOM.

*Decandria. Monogynia.**Tienmannig. Éénwijvig.*

GUILANDINA DIOICA: Kanadasche Kellerboom, een zeer schoone, uit Noord-Amerika afkomstige boom, die bij ons tot de hoogte van ongeveer tien ellen groeit; de stam is regt en de kroon regelmatig; de bladeren, die dikwijls van zes palmen tot eene el groot zijn, zijn dubbel gevind, de vinblaadjes ovaal, puntig uitlopende en zacht; hij bloeit in Junij, trosvormig; de bloemen zijn pijpachtig en wit; hij wil eenen goeden grond, en wordt door zaad en uitloopers vermeerderd.

HALLESIA.

*Decandria. Monogynia.**Tienmannig. Éénwijvig.*

De HALLESIA TETRAPTERA: vierwiekige Hallesia, is een fraaije boomachtige heester, uit Karolina, tot de hoogte van ongeveer vijf ellen groeiende; de bladeren staan aan geklierde steeltjes, en zijn langwerpig rond, puntig nitlopende; hij bloeit trosvormig, in Mei; de bloemen zijn klokvormig en spier-

wit; de vruchten zijn viervleugelig en eetbaar; hij wil eene zandige aarde en belommerde plaatsing, wordende door zaden en afleggers vermeerderd: bij de *HALLERIA DIFTERA*, die veel naar de vorige gelijkt, staan op de vruchten, tusschen de twee groote vleugels twee kleine.

HIBISCUS. ALTHEABOOMPJE.

Monadelphica. Polyandria.

Eénbroederig. Veelmannig.

HIBISCUS SYRIACUS: Syriesch Altheaboompje, oorspronkelijk uit het Oosten, hij groeit dikwijls tot de hoogte van drie ellen; de bladeren zijn wigvormig eirond; wederzijds met insnijdingen, en groot getand; hij bloeit aan het einde der takken, uit de okselen der bladeren, zeer fraai; de bloemen verschijnen bij opvolging: van Augustus tot October, tamelijk groot; de kleur is, naar mate der verscheidenheden, wit, licht blaauw, rooskleurig, purper, violet; die met bleekroode bloemen en purperen nagels worden voor de fraaiste gehouden; hij wil eene tegen scherpe winden gedekte plaats en eene goede, vette aarde; de vermeerdering geschiedt door zaad en stekjes,

in een bakje; de jonge plantjes worden in de kweekerij gehouden tot zij vijf of zes jaren oud zijn, en gedurende dien tijd des winters tegen felle vorst beschermd.

HIPPOPHAE. DUINBEZIE.

Dioecia. Tetrandria.

Tweehuizig. Viermannig.

De HIPPOPHAE CANADENSIS: kanadasche Duinbezie is een fraaije heester, tot de hoogte van ongeveer drie ellen opschietende; hij is oorspronkelijk uit *Noord-Amerika*; deze soort is ongedoornd; de jonge loten zijn bruinachtig geel; de bladeren gesteeld, ovaal, van onder wollig en zilverkleurig; hij bloeit in April en Mei, wil eene zandige aarde en wordt door afleggers en stekken vermeerderd.

HYPERICUM. ST. JANSKRUID.

Polyadelphia. Polyandria.

Veelbroederig. Veelmannig.

Onder de schaduw van hooge stamboomen, echter niet geheel buiten de zon, worden voor de aangenaamheid geplaatst eenige soor-

ten van *Hypericum*, waaronder de navolgende bijzondere aanmerking verdienen:

HYPERICUM CALYGINUM: grootbloemig St. Janskruid, uit de Levant, met slappe liggende stengen; de bladeren, die tegenover elkander staan, zijn lederachtig, eirond, van boven donker, van onder zeegroen en fraai geaderd; de bloemen, die in Junij en Julij verschijnen, zijn groot en schitterend geel; de vermeerdering geschiedt zeer gemakkelijk door uitloopers; deze plantachtige heester wil eene goede aarde.

HYPERICUM KALMIANUM: St. Janskruid van Kalm, deze, die veel naar de voorgaande gelijkt, heeft de bladeren lijn-lancetvormig en stomp eindigende; hij bloeit schoon geel, in Augustus en September, en wordt als de eerste behandeld.

HYPERICUM PROLIFERUM: doorgroeijend St. Janskruid, uit *Amerika*, deze groeit struikachtig, tot de hoogte van ruim eene el; hij bloeit in trossen van vier of vijf bijeen staande bloemen, en wil eenen vochtigen grond.

ILEX. HULST.

Tetrandria. Tetragynia.

Viermannig. Vierwijvig.

Onder de altoos groene boomen, die in de

bosschen eene goede vertooning maken, behoort vooral de Hulst; wij maken hier alleen melding van de volgende soorten.

Ilex aquifolium: gewone Hulst, inlands, deze groeit tot de hoogte van ongeveer acht ellen; het hout is hard; de bladeren zijn lederachtig, ovaal gegolfd en aan de randen sterk gedoornd; hij bloeit in Mei, en draagt roode beziën; de vermeerdering geschiedt door zaden en inleggers; het zaad heeft een jaar noodig eer het opkomt; hij wil eenen zandigen grond en eene bedekte standplaats; er bestaan verscheidenheden met bonte bladeren.

Ilex echinata: Egelhulst, een boom uit *Kanada*, tot de hoogte van bijna vijftien ellen opgroeiende, en zeer veel naar de vorige gelijkende; waarvan hij, door sommigen, als eene verscheidenheid wordt aangemerkt; ook van deze bestaan bontbladerige.

Ilex cassine: Amerikaanse Hulst; uit *Karolina*, met de beide vermelde veel overeenkomende; hij groeit vijftien ellen hoog; de bladeren zijn groot, lancetvormig en lichtgroen, de randen bovenwaart getand, ieder tandje in eenen scherpen doorn uitlopende.

JUGLANS. WALNOOT.

• *Monoëcia. Polyandria.*

Eénhuizig. Veelmannig.

Onder de hooggroeiende Amerikaansche boomen, die bij ons in de bosschen geplant worden, behooren de navolgende soorten van Walnoten, die vooral om hun hout in achtig zijn:

JUGLANS NIGRA: zwarte Walnoot, de hoogte van meer dan twintig ellen bereikende; de bladeren zijn zamengesteld, lang en smal, spits uitlopend en getand; de vrucht is ronder dan gewone Okkernoot en zwart; het hout is donkerbruin, en laat zich fraai polijsten: de voortteling geschiedt door het zaaijen der noten, in het voorjaar; er bestaat ook eene verscheidenheid, met langwerpige, peervormige vruchten.

JUGLANS ALBA: witte lange Walnoot, hij groeit ruim tien ellen hoog; de schors is witachtig; de bladeren zijn zamengesteld, langwerpig en getand; de vrucht is stekelig; hij wordt als de vorige soort vermenigvuldigd; bestaande er ook eene spitsbladerige, met kleinere, en eene met bittere vruchten, beide zeer hoog opgroeiende en hard van hout.

JUGLANS GLABRA: gladde of kleine Wal-

noot; deze bereikt de hoogte van vijftien ellen; de bladeren zijn vijfvoudig, naar de steel versmallende, en aan het topeinde rond; de vruchten zijn klein en glad. Van de meeste soorten van Walnoten zijn de vruchten eetbaar.

JUNIPERUS.

Dioecia. Monadelphica.

Tweehuizig. Éénbroederig.

Weinige boomen maken, hetzij in de bosschen, hetzij op zich zelven staande, eene prachtliger vertooning dan de Juniperus, bekend bij de nederlandsche benamingen van Jeneverboom, Zevenboom en Ceder; wij vermelden de navolgende:

JUNIPERUS COMMUNIS: gewone Jeneverboom, uit het noorden van Europa, en bij ons ook inlands; deze heesterachtige, altijd groene boom, die in eenen goeden grond tot de hoogte van tien ellen groeit, met kransgewijze staande takken, heeft de bladeren twee- of drievoudig geplaatst, zij zijn smal, spits, en stekende, van boven donker-, van onder zeegroen; het hout is zeer hard en laat zich goed polijsten; deze boom wil eenen vetten grond en wordt door zaden vermeerderd, en ook door stekken;

hij bloeit in Mei; en de beziën zijn zwart-blaauw.

JUNIPERUS OXYCEDRUS: Spaansche Jeneverboom is uit het zuiden van *Europa*, groeit tot de hoogte van vijftien ellen, en is altoos groen; de bladeren zijn naaldvormig en stekelig en de beziën bruinachtig rood; hij wil eene goed beschutte standplaats, en wordt als de vorige vermenigvuldigd.

JUNIPERUS SABINA: Zevenboom, uit het zuiden van *Europa*, altoos groen, hij bereikt de hoogte van ongeveer acht ellen; de bladeren zijn mooi groen, als schubachtig over elkander liggende en puntig uitlopende; hij bloeit in Mei en Junij, wil eenen goeden grond en beschaduwde standplaats; hij wordt als de voorgaande soorten behandeld; er bestaat van deze eene verscheidenheid met bonte bladeren, en minder hoog groeiende.

JUNIPERUS VIRGINIANA: roode Virginische Ceder, een altoos groene boom uit *Noord-Amerika*, groeiende pyramidaal, somtijds tot de hoogte van twintig ellen, en eene schilderachtige vertooning makende; de takken staan bijna regthoekig aan den stam; de bladeren zijn naaldvormig, drievoudig geplaatst; zij worden in den winter rood, doch hernemen in de lente hun groene kleur; de beziën zijn blaauw; deze soort wil eenen goeden, maar zandigen en eenigzins steen-

achtigen grond, en wordt als de vorige soorten aangekweekt.

JUNIPERUS BERMUDIANA: Bermudiaansche Ceder; hij bereikt de hoogte van ongeveer vijftien ellen; de onderste bladeren staan drie- en de bovenste vijfvoudig aan de takken, zij zijn elsvormig en lichtgroen; de beziën zijn purperrood; deze soort is eenigzins teeder, en vordert eene bedekte standplaats; hij vriest bij zware winters wel eens dood; een hooge, drooge en zandige grond is voor deze volstrekt noodzakelijk.

LIGUSTRUM. MONDHOUT.

Diandria. Monogynia.

Tweemannig. Éénvijvig.

Hoewel de **LIGUSTRUM VULGARE**: gewoon Mondhout, meest tot haagjes wordt geplant, maakt dit inlandsch heestergewas echter geene onaardige vertooning tusschen en onder andere boomen; deze heester groeit tot de hoogte van zes ellen en is zeer takrijk; de bladeren zijn ovaal-lancetvormig, gaafrandig; hij bloeit trosvormig, wit, in Junij en Julij; groeit in alle soorten van gronden en wordt gemakkelijk door uitloopers en stekken voortgeteeld; ook het altijd

groene Mondhout, *LIGUSTRUM ITALICUM*; dat tot de hoogte van zeven ellen groeit, maakt eene goede vertooning, in de Wildbosschen; het loof is in den winter bruinrood.

LIQUIDAMBAR. AMBERBOOM.

Monoecia. Polyandria.

Eénhuizig. Veelmannig.

LIQUIDAMBAR STYRACIFLUA: Storax of Guldenboom, uit *Noord-Amerika*; hij groeit tot de hoogte van vijftien ellen, en maakt eene mooie kroon; de bladeren hebben vijf insnijdingen, en zijn fijn getand; zij worden in den herfst rood; gewreven wordende geven zij eenen aangename reuk; hij bloeit trosvormig, in April en Mei; deze boom wil eenen droogen en goeden grond en eene gedekte standplaats; jong zijnde vordert hij eene bedekking; hij wordt vermeerderd door zaad, stekken en ingesneden afleggers.

LIRIODENDRON. TULPENBOOM.

Polyandria. Polygynia.

Veelmannig. Veelwijvig.

De LIRIODENDRON TULIPIFERA: Tulpenboom is een der schoonste boschboomen, oorspronkelijk uit *Noord-Amerika*; hij groeit, op eene

gunstige standplaats, tot de hoogte van vijftien ellen en meer; hij schiet zeer welig op, wil eenen zandigen, maar goeden en vetten grond en eene tegen de scherpe winden gedekte plaatsing; de bladeren zijn mooi groen, lang gesteeld, drielobbig, de zijlobben rond en de middelste afgeknot; hij bloeit in Junij en Julij, aan het einde der takken, met tulpvormige, groenachtig gele, met oranje geschakeerde bloemen, zeer fraai, doch hij moet eenige jaren oud en bijna volwassen zijn eer hij bloemen voortbrengt; hij wordt door zaden voortgeteeld; eene verscheidenheid draagt schitterend gele bloemen, die geurig zijn; jong zijnde vordert de tulpenboom eene luchtige dekking tegen vorst.

LONICERA. KAMPERFOELIE of GEITENBLAD.

Pentandria. Monogynia.

Vijfmannig. Éénwifvig.

Dit klimmend heestergewas, hoewel meest gebruikt wordende tot dekking van prieeltjes enz., maakt eene schoone vertooning in de bosschen, tegen de stammen van hoog opgaand geboomte geplant; daartoe zijn bijzonder geschikt.

LONICERA PERICLYMENUM: gewoon Geitenblad, inlands, met ruim drie ellen hoog-

groeijende ranken; de bladeren zijn langwerpig ovaal; hij bloeit van Junij tot October, geel; wil eenen vochtigen grond en wordt door uitloopers vermeerderd; er bestaat eene verscheidenheid met roodachtige bloemen.

LONICERA CAPRIFOLIUM: doorboord Geitenblad, uit het zuiden van *Europa*; de bovenste bladeren zijn zamengegroeid; hij bloeit in Junij en Julij, geel met rood geschaakt, en wordt door uitloopers en stekken vermeerderd.

LONICERA TARTARICA: tartaarsch Geitenblad, uit *Azië*, groeijende struikachtig, tot de hoogte van drie ellen; de bladeren zijn hartvormig zeegroen; de bloemen vleeschkleurig, verschijnen in Junij; hij wordt door uitloopers en zaden vermenigvuldigd.

LONICERA ALPIGENA: alpisch Geitenblad, uit *Zwitserland*, groeijende struikerig, drie ellen hoog; de bladeren zijn langwerpig ovaal; hij bloeit licht rood, in Mei; de beziën zijn scharlaken rood; de vermeerdering heeft plaats door zaden en stekken.

LYCIUM. BOXDOORN.

Pentandria. Monogynia.

Vijmannig Éénwiffig.

De **LYCIUM BARBATUM**; vreemde Boxdoorn

is inlands, groeiende rankig, tot de hoogte van vijf ellen en makende, tegen de boomstammen geplaatst, eene goede vertooning, de takken zijn gedoornd en de bladeren langwerpig, spits uitlopende; de bloemen, die in Junij en Julij verschijnen, zijn van binnen purperrood, van buiten met zwartachtige streepjes; hij wordt zeer gemakkelijk door uitloopers vermeerderd.

PAVIA.

Heptandria. Monogynia.

Zevenmannig. Eénwijing.

Het geslacht *Paria* verdient onder de boomen en heesters der Wildbosschen, eene voorname plaats, zoo om het fraaije loof als wegens de bloemen; de navolgende soorten worden, onder anderen, daartoe bestemd.

PAVIA RUBRA: roodbloemige Pavia, uit *Noord-Amerika* afkomstig, groeit bij ons tot de hoogte van ongeveer acht ellen, met eene fraaije kroon; de bladeren zijn gevingerd; de vingerblaadjes ovaal, langwerpig, scherp getand; hij bloeit trosvormig, in Mei, mooi rood; de vrucht is eene kleine kastanje; hij bemint eene goede, zandige aarde en beschutte standplaats, en jong zijnde des win-

ters eenige dekking; hij wordt vermeerderd door afleggers en door zaad, in een matig warm bakje.

PAVIA LUTEA: gele Pavia, almede uit Noord Amerika, groeiende tot de hoogte van vijftien ellen; de bladeren vijfvoudig, langwerpig, puntig uitlopende en getand; hij bloeit trosvormig, in Mei, met bleek gele bloemen; hij groeit in alle soorten van gronden; het zaad slaagt zeer goed in den open grond.

PAVIA MACROSTACHYS: kleine Pavia, een laaggroeiende heester, uit Noord-Amerika; de bladeren vijfvoudig, puntig en getand; van boven donkergroen, van onder wollig; hij bloeit in Julij of Augustus, met witte welriekende bloemen; de vruchten zijn klein en eetbaar; de vermeerdering geschiedt door uitloopers en zaad; hij vordert jong zijnde eene luchtige winterbedekking.

PERIPLOCA. VOGELSNEP.

Pentandria. Digynia.

Vijfmannig. Tweewijzig.

Als omslingerende plant, bij de stammen der boomen, is de PERIPLOCA GRAECA, Vogel-snep of Touwboom, aanbevelenswaardig;

de ranken bereiken de hoogte van meer dan acht ellen; de bladeren zijn lang, spits uitlopende, van boven glanzig groen, van onder bleeker; hij bloeit in Julij en Augustus, zwartachtig purper, met groen gezoomd, groeit in alle gronden en wordt door zaden, uitloopers en stekken vermeerderd.

PHILADELPHUS.

Icosandria. Monogynia.

Twintigmannig. Éénwiffig.

PHILADELPHUS CORONATUS: boere Jasmijn is een fraaije boomachtige heester, die eene plaats in de Wildbosschen verdient; hij is uit *Zwitserland* en groeit tot de hoogte van ongeveer drie ellen; de bladeren zijn ovaal, puntig uitlopende, van boven getand en gehaard; hij bloeit in Mei en Junij, wit; de bloemen geven een' aangenaamen geur; de vermeerdering geschiedt door uitloopers; de dubbelbloemige verscheidenheid groeit minder hoog; de bontbladerige is zeer fraai; de *INODORUS* groeit hooger, maar de bloemen zijn reukeloos.

PHILLYREA. STEENLINDE.

*Diandria. Monogynia.**Tweemannig. Éénwiffig.*

PHILLYREA LATIFOLIA: breedbladerige Steenlinde, een altijd groene boomachtige heester, uit het zuiden van *Europa*, groeiende tot de hoogte van ongeveer vijf ellen, zeer takrijk; de bladeren zijn ovaal, hartvormig, gezaagtand; hij bloeit in Mei, groenachtig wit, de beziën zijn zwart; hij wil eenen goeden, luchtigen grond en eene beschutte standplaats; de vermeerdering geschiedt door zaad, afleggers en stekken; hij moet jong zijnde tegen felle vorst beschermd worden; er bestaat eene bontbladerige verscheidenheid, die zeer mooi is.

PHILLYREA ANGUSTIFOLIA: smalbladerige Steenlinde; deze groeit minder hoog dan de voorgaande; de bladeren zijn lancetvormig en dik, hij gelijkt voorts naar de voorgaande, en wordt gelijksoortig behandeld.

PINUS. PIJNBOOM.

*Monoecia. Monadelphica.**Éénhuizig. Éénbroederig.*

Het geslacht *Pinus* levert een aantal soor-

ten van schoone en nuttige boomen; twee inlandsche soorten hebben wij reeds bij het eerste deel vermeld; wij bepalen ons thans bij eenige uilandsche.

PINUS RUDRA: Schotsche Pijnboom, het is een hooge, altoos groene boom, uit *Schotland*; de bladeren tweevoudig, naaldvormig, kort, dik en gestreept, zeegroen van kleur; de zaden zijn gevleugeld, en staan in lichtbruine kegels; hij groeit zeer welig in alle soorten van gronden, behalve in zware klei; hij wordt door zaaijen, in het voor- en najaar, voortgeteeld.

PINUS RIGIDA: Virginische Pijnboom, altoos groen, hij groeit regtstandig; de bladeren drievoudig, komen naaldvormig uit eene scheede voort, met een zwart zijwaarts gebogen streepje, hij bemint eenen zandigen grond; de kegels zijn geelbruin en glanzig; de voortteling geschiedt door zaad.

PINUS CEMBRA: Siberische Pijnboom; een altoos groene boom, uit *Siberië*, en ook in *Zwitserland* voorkomende, de bladeren komen vier- of vijfvoudig uit eene scheede, zij zijn naaldvormig, driezijdig, bijna eene handbreedte lang, staande aan de topeinden in ronde bundels; de zaden, in bruin roode kegels, zijn eetbaar; hij wil eene open standplaats, eenen zandigen maar goeden grond, en wordt door zaden vermeerderd.

PINUS STROBUS: Weymouths-pijn; een zeer hooge, altoos groene boom, uit *Noord-Amerika*; de bladeren staan vijfvoudig in bundels, zij zijn naaldvormig en driezijdig; hij bloeit zwavelgeel en de kegels zijn zeer lang; de vermeerdering geschiedt door zaad.

PINUS LARIX: gewone Larix-pijnboom, uit *Duitschland* en *Zwitserland*; hij groeit zeer snel opwaarts; de bladeren zijn naaldvormig, met menigte in bundels vereenigd, lichtgroen en zeer puntig; hij bloeit geel of bleekrood en draagt bruingele kegels; hij groeit in alle grouden en wordt door zaad voortgekweekt.

PINUS LARICINA: zwarte Larix-den, uit *Kanada*; hij groeit middelmatig hoog, met hangende takken; het blad is donkerder dan bij de voorgaande soort; de zaadkegels zijn klein en bruingeel; hij wil eenen lossen grond en wordt door zaad vermenigvuldigd.

PINUS CEDRUS: Ceder van Libanon, een zeer schoone, beroemde, altijd groene boom, uit *Azie* oorspronkelijk; hij groeit in eene pyramidale gedaante; de bladeren zijn naaldvormig en stomp, en komen bij menigte uit eene scheede; de mannelijke bloemen zijn geel en de vrouwelijke purperrood; de zaadkegels zijn ovaal en regtstandig; hij groeit vrij welig tot eene aanzienlijke hoogte, bemint eene zandige, steenachtige aarde en beschutte standplaats; de vermeerdering geschiedt door

zaden, en ook door afzuigen op den *Pinus larix*.

PINUS BALSAMEA: balsem Pijnboom of Balsemspar; dit is een altoos groene boom, uit *Noord-Amerika*, vrij hoog opgroeiende; de bladeren zijn naaldvormig, smal, kort en kamsgewijze op rijen geplaatst, gewreven wordende geven zij eenen balsemachtigen geur; de zaadkegels zijn eivormig; de vermeerdering geschiedt door zaad; hij groeit in alle gronden.

Nog worden, onder vele anderen, in de bosschen geplant:

PINUS PICEA, een altoos groene boom, met vierzijdige, naaldvormige bladeren, roodachtige bloemen in Junij, en roode, naderhand bruin wordende kegels.

PINUS AMERICANA, altoos groen, met bladeren als de *Juniperus Communis*, van boven donker groen, van onder zilverkleurig, met witte, gele, roode of zwarte zaadkegels, naar de verscheidenheden.

PINUS MARIANA, mede altoos groen, niet hoog groeiende, met hangende, bruine zaadkegels en korte, naaldvormige, vierzijdige bladeren; de bloemen in Mei, in violetkleurige katjes, en purperkleurige, kleine kegels.

PLATANUS. WATERBEUK.

*Monoecia. Polyandria.**Éénhuizig. Veelmannig.*

De PLATANUS OCCIDENTALIS; Westindische Plataan of Waterbeuk, is een fraaije hoog opschietende boom, oorspronkelijk uit Noord-Amerika; hij verliest jaarlijks groote stukken van de schors; de bladeren staan op roode stelen en zijn vingervormig ingesneden, van boven blijgroen, van onder wollig; hij bloeit in Junij, geelachtig; het zaad rijpt niet voor het volgende voorjaar; hij wil eenen moerassigen of vochtigen grond, en wordt door zaden en stekken vermeerderd.

PRINOS. WINTERBEZIE.

*Hexandria. Monogynia.**Zesmannig. Éénwijvig.*

De PRINOS VERTICILLATUS, Winterbezie, ook groote breedbladerige Alcana, en Hulst met afvallende bladeren genaamd, is een mooi boompje, uit Noord-Amerika, dat bij ons tot de hoogte van ongeveer drie ellen opschiet; de bladeren zijn groot, ovaal, puntig uitlopende, getand, van boven donker groen, van onder lichter

en wit geaderd; de bloemen klein en wit, in Julij, enkelvoudig of met twee of drie bijeen; de beziën zijn purperrood: hij moet een vochtigen, ligten grond hebben; wordt door zaden en afleggers vermeerderd.

PRUNUS.

Icosandria. Monogynia.

Twintigmannig. Éénwijzig

Het geslacht *Prunus* wordt door eenige plantkundigen onderdeeld in de eigenlijke Pruim, PRUNUS en Kers, Cerasus; het bevat, behalve de eetbare vruchten-dragende, onderscheidene soorten van boomen en heesters die door hun loof, bloemen en vruchten eene schitterende vertooning in de Wildbosschen maken; sommige, gelijk de Vogelkers, PRUNUS VIRGINIANA, groeijen tot eene aanzienlijke hoogte.

PTELEA. LEDERBOOM.

Tetrandria. Monogynia.

Viermannig. Éénwijzig.

De PTELEA TRIFOLIATA: driebladerige Lederboom is een fraaie, struikachtige

heester, ongeveer acht ellen hoog, uit *Noord-Amerika*; bladeren drievoudig aan een steeltje, veel naar klaver gelijkende, ovaal, wederzijds spits, gaafrandig, en gewreven wordende eenen aangenaamen reuk gevende; hij bloeit schermvormig en geel; de bloembladjes zijn lederachtig; deze heester wil eene goede, zandige aarde, en wordt door zaad voortgeteeld.

QUERCUS. EIK.

Monoecia. Polyandria.

Eénhuizig. Veelmannig.

Behalve den reeds in het eerste deel beschreven inlandschen Eik, worden nog verscheiden uitlandsche soorten van dit schoon en nuttig houtgewas bij ons gekweekt; onder anderen:

QUERCUS MACROCARPA: dikvruchtige Eik, uit *Noord-Amerika*, tot de hoogte van dertig ellen groeiende; de bladeren zijn zeer groot, langwerpig, met diepe insnijdingen, donkergroen, van onder wollig; de eikels zijn de grootste van alle soorten; hij wil eenen goeden, zandigen grond en wordt door het zaaijen der eikels vermeerderd.

QUERCUS CERRIS: bourgondische Eik, uit *Frankrijk*, groeit tot eene aanzienlijke hoogte;

de bladeren zijn langwerpig, de slippen stomppuntig, van boven lichtgroen, van onder wollig; de vruchten zijn klein, en dienen tot vermeerdering; hij wil eenen goeden, zandigen grond.

QUERCUS RUBRA: roode virginische Eik, uit *Noord-Amerika*, groeit bijna dertig ellen hoog, zeer welig in eenen steenachtigen, goeden grond; de bladeren zijn groot, diep ingesneden, met zeven of negen lobben, zij worden in den herfst rood, het hout is zacht, de eikels zijn groot, kegelvormig, bruin en ongesteeld; hij wordt door het zaaijen derzelve vermeerderd.

QUERCUS ALBA: witte Eik, uit *Noord-Amerika*; deze groeit zeer langzaam, doch bereikt eene aanzienlijke hoogte; de bladeren zijn langwerpig ovaal, met schuinsche diepe insnijdingen en stompe lobben, wederzijds licht groen; de eikels zijn langwerpig en lichtbruin; hij wil eenen goeden, zandigen grond en wordt door zaaijen vermeerderd.

QUERCUS NIGRA: Zwarte Eik, uit *Noord-Amerika*; hij groeit zeer spoedig en bereikt de hoogte van meer dan dertig ellen; de bladeren zijn groot en zeer diep ingesneden, van boven zwart groen; de eikels zijn klein, bruingeel, en gegroefd; hij wordt door dezelve vermeerderd en wil eenen goeden grond.

QUERCUS PRINUS: kastanjebladerige

Eik, uit *Noord-Amerika*; de bladeren zijn lang en smal, naar die der kastanjeboomen gelijkende, van boven glad, van onder ruw, de eikels zijn groot en langwerpig, bruin met gele streepjes hij wil eenen zandigen grond, en wordt als de vorige voortgeteeld.

QUERCUS PHELLOS: Eik met wilgenblad, almede uit *Noord-Amerika*, groeiende twintig ellen hoog; de bladeren, die dikwijls in bossen bij elkander staan, gelijken wel naar die der Wilgenboomen; de eikels zijn klein, bruin met geel gestreept; hij wil eenen zandigen grond; vermeerdering als de vorige.

RHUS. SUMACH.

Pentandria. Trigynia.

Vijfmannig. Driewijtig.

De Rhus is, hoewel niet hoog opgroeiende, echter, zoo om zijn loof als fraai hout, zeer aanbevelenswaardig; de volgende kunnen onder anderen in de Wildbosschen gekweekt worden.

RHUS GLABRUM: gladbladerige Sumach, uit *Noord-Amerika*, hoog drie ellen; de schors is violetkleurig, het hout donker geel en violetkleurig, gevlamd; de bladeren zijn oneven gevind; de vinblaadjes talrijk, lang, spits en scherp getand; zij worden in den

herfst rood; hij bloeit in Julij en Augustus, aan opgerigte trossen, bleekgeel; het zaad is vuurkleurig rood: deze heester wil eene zandige maar voedzame aarde en wordt door uitloopers vermeerderd.

Rhus typhinum: Virginische Sumach, almede uit *Noord-Amerika*, groeiende acht ellen hoog; de schors is wollig en het hout goudgeel gevamd; de bladeren zijn oneven gevind, naar de steelzijde rond, puntig uitloopende en getand; zij worden in het najaar rood; hij bloeit in Junij, aan geelgroene trosjes, wil eenen luchtigen grond, wordt door uitloopers en zaad vermeerderd.

Rhus cotinus: Pluim- of Pruikboom, uit het Oosten, somtijds zes ellen hoog; de schors is bruin rood; de bladeren zijn lederachtig, ovaal, van boven donker, van onder zee groen; hij bloeit pluimvormig; als de bloemen zijn afgevallen laten zij talrijke, dunne, haarachtige steeltjes, die eene vederachtige pluim vertoonen, eerst rood, naderhand witachtig; hij wil een goede, zandige aarde en wordt door uitloopers aangekweekt.

Rhus copallium. Gomcopalboom, uit *Noord-Amerika* ruim twee ellen hoog groeiende; de jonge takjes zijn purperrood; de bladeren gevind, de vinblaadjes langwerpig en puntig, van onder met purperroode ade-

ren; zij worden in den herfst donkerrood; hij bloeit trosvormig, geelachtig, in het na-jaar; het zaad is rood gespikkeld; deze heester bemint veel vocht en wordt door zaden en uitloopers vermeerderd.

Rhus RADICANS: klimmende Vergif-boom, ook uit *Noord-Amerika*; de klimmende takken bereiken eene lengte van meer dan tien ellen; de bladeren zijn ovaal, ingesneden, glad, jong zijnde roodrandig en klein getand; hij groeit in alle goede zandige gronden en wordt voortgezet door zaad en uitloopers.

ROBINIA. BASTAARD ACACIA.

Diadelphia. Decandria.

Tweebroederig. Tienmannig.

Deze is een der schoonste boomen; het hout van de meeste soorten is hard en fraai, en bij de kabinetwerkers zeer gewild.

ROBINIA PSEUDACACIA: gewone bastaard *Acacia*, ook *Zoethoutboom* genaamd, uit *Noord-Amerika*; hij bereikt dikwijls de hoogte van dertig ellen, en is sterk gedoornd; de bladeren zijn oneven gevind, de vinblaadjes ovaal hartvormig, van boven blij-groen, van onder witachtig; hij bloeit aan hangende trossen, in Mei, wit en welriekend;

de bloem is vlindervormig; hij groeit in alle gronden, doch bemint eene goede, zandige, wel bevochtigde aarde; de voortteling heeft plaats door uitloopers en zaden. Eene fraaije verscheidenheid heeft geel bonte bladeren en eene andere verscheidenheid grootere bladeren en bloemen, waarvan de kiel geel is.

ROBINIA HISPIDA: roodbloemige Bast-aard-acacia, insgelijks uit *Noord-Amerika*, groeiende tot de hoogte van ongeveer acht ellen; de takken zijn ongedoornd, maar met roode stekeltjes bezet; de bladeren zijn gevind, de vinblaadjes langwerpig rond, met een puntje, glanzend groen van boven, van onder bleek groen; hij bloeit in Junij, trosvormig; de vlinderbloemen zijn fraai rooskleurig: somtijds bloeit hij nog eens in het najaar; hij wordt als de vorige gekweekt.

ROBINIA VISCOSA: kleverige Bast-aard-acacia, een boomachtige heester uit *Karolina*, bij ons zelden hooger dan acht ellen groeiende; de takken zijn bruin en lijmerig, de bladeren gevind, aan roode steeltjes; de vinblaadjes ovaal hartvormig; bloeit in Mei, aantrossen, vlindervormig, rooskleurig; kweeking als de vorigen.

ROSA. ROOS

*Icosandria. Pentagynia.**Twintigmannig. Vijfwijrig.*

Verscheidene soorten van hoog- en bosch-achtig groeiende rozen maken in de Wildbosschen, het zij op zich zelve, het zij tegen de stammen van opgaande boomen geplant, eene fraaije schakering; onder dezelve verdienen, tot dat einde, de navolgende den voorrang.

ROSA SPINOSISSIMA: Duin- of Veldroos, groeiende drie ellen hoog.

ROSA VILLOSA: Bottelroos, hooger dan vier ellen opschietende.

ROSA FOECUNDISSIMA: Saxische Roos, vijf ellen hoog.

ROSA PROVINCIALIS: provincie Roos vier ellen hoogte bereikende.

ROSA BELGICA: Kamelotroos, drie ellen hoog groeiende.

ROSA DAMASCENA: Damaskus Roos, vier ellen hoog.

ROSA CANINA: Hondroos, inlandsch en vijf ellen hoog.

En verscheidene andere soorten.

SORBUS. SORBENBOOM.

*Icosandria. Digynia.**Twintigmannig. Tweewijvig.*

SORBUS AUCUPARIA: Lijsterbessenboom: inlands, tot de hoogte van tien ellen groeiende; de bladeren zijn gevind; de vinblaadjes ovaal en getand; hij bloeit trosvormig, wit, in Mei; de beziën, mooi rood, strekken tot aas om lijsters te vangen; hij groeit in alle gronden, en wordt door zaad voortgeteeld.

SORBUS AMERICANA: Amerikaansche Sorbenboom, gelijkt zeer veel naar den voorgaanden, en wordt door sommige voor eene verscheidenheid daarvan gehouden; de vruchten zijn grooter en vermiljoen rood; hij wordt als de vorige soort gekweekt.

SORBUS DOMESTICA: tamme Sorbenboom, uit het zuiden van *Europa*; hij groeit bijna twintig ellen hoog, het hout is zeer fraai; de vinblaadjes zijn breeder dan bij de vorige soorten; hij bloeit trosvormig, in Mei en Junij; de beziën zijn groenachtig geel, met eenen rooden tint, eenigzins peervormig; hij wil eenen goeden, zandigen grond, en wordt als de vorigen behandeld; van dezen bestaat eene verscheidenheid met geelbonte bladeren.

SPIRAEA. DRUIFJESWILG.

*Icosandria. Pentagynia.**Twintigmannig. Vijfwijtig.*

SPIRAEA ALBA: witte Druifjeswilg, uit *Noord-Amerika*; hij groeit tot eene hoogte van bijna vier ellen; de bladeren zijn lang, naar de punt verbreedende; hij bloeit in Julij en Augustus, wit, aan ijle trossen, groeit in alle gronden en wordt door uitloopers voortgekweekt.

SPIRAEA SALICIFOLIA: rood bloemige druifjeswilg, uit *Siberië*, blijft lager dan de vorige; de bladeren zijn langwerpig, van boven helder, van onder blaauwgroen, zeer naar die der wilgen gelijkende; hij bloeit van Julij tot September, rood, in dikke trossen; kweeking als de voorgaande soort.

SPIRAEA OPULIFOLIA: Spiraea met bladeren als de Geldersche roos, uit *Noord-Amerika*; groeit vijf ellen hoog; de bladeren zijn van boven donker-, van onder lichtgroen; de bloemen, die witachtig zijn, komen aan kroontjes, in Mei en Junij; kweeking als voren.

SPIRAEA HYPERICIFOLIA: Zilverketting-boompje, uit *Noord-Amerika*; groeit tot de hoogte van drie ellen; de bladeren zijn omgekeerd eirond; hij bloeit in Mei, wit

met gele meeldraadjes, zeer fraai; hij wordt als de vorigen gekweekt.

SYRINGA. SERING.

Diandria. Monogynia.

Tweemannig. Éénwijvig.

De SYRINGA VULGARIS: gewone Sering, die dikwijls zes ellen hoog groeit, zoo wel de blaauw- als witbloemige, staat zeer fraai in de Wildbosschen; deze boomachtige heester bloeit in Mei, aan fraaije staande trossen; de vermeerdering geschiedt zeer gemakkelijk door de veelvuldige uitloopers; hij groeit in alle gronden.

TAXUS. TAXISBOOM.

Dioecia. Monadelphica.

Tweehuizig. Éénbroederig.

TAXUS BACCATA: gewone Taxisboom, altoos groen, dikwijls tot de hoogte van tien ellen, meer of min pyramidaal, opgroeiende; de bladeren zijn naaldvormig en naar die der Dennen gelijkende, kamsgewijze geplaatst; hij bloeit in Maart en April; de beziën zijn zacht, zoet en schitterend rood; hij groeit in
9*

alle gronden en wordt door stekken en zaden vermeerderd; er bestaat eene verscheidenheid met bonte bladeren.

THUYA. BOOM DES LEVENS.

Monoecia. Monadelphia.

Eénhuizig. Eénbroederig.

Onder de plantsoenen in de Wildbosschen eene aangename vertooning makende, komt vooral in aanmerking de

— *THUYA OCCIDENTALIS*: gewone Boom des levens; het is een altoos groene, uit *Kanada* oorspronkelijke boom; en groeit tot de hoogte van ongeveer twintig ellen; hij gelijkt veel naar den Cypressen boom; het hout is zeer hard, de takken breiden zich ver uit en hangen dikwijls tot op den grond; de bladeren liggen schubachtig over elkander, en geven eenen harstachtigen reuk, als zij gewreven worden; hij bloeit in Mei; het zaad is bevat in langwerpige, dunne en stompe kegels; hij bemint eenen goeden, lijvigen grond, doch groeit ook zeer goed in eene zandige, vruchtbare aarde; de vermeerdering heeft plaats door zaden, afleggers en stekken; van dezen buitengemeen fraaijen boom bestaat eene verscheidenheid met bonte bladeren.

VIBURNUM. VIORNE.

*Pentandria. Trigynia.**Vijsmannig. Driewijtig.*

VIBURNUM OPULUS: Geldersche Roos, ook Watervlier genaamd, inlands, groeit dikwijls tot de hoogte van zes ellen; de takken staan verspreid en de bladeren zijn tamelijk groot, diep driedeelig ingesneden, getand en mooi groen; deze heester bloeit in Mei en Junij, aan schermvormige kroontjes, als de Vlier, wit; de vrucht is eene roodkleurige bezie; hij groeit in alle gronden, bemint veel vocht en wordt door uitloopers aangekweekt. Eene verscheidenheid, Sneeuwbal genaamd, bloeit bolvormig en wit; er bestaat ook eene verscheidenheid met bonte bladeren.

VIBURNUM LENTAGO: Kanadasche Viorne, uit Noord-Amerika, groeit vijf ellen hoog en is zeer takrijk; de bladeren zijn ovaal, wederzijds stomp, dik en blijgroen; hij bloeit aan kroontjes, wit, in Julij; groeit in alle gronden; wordt door uitloopers, inleggers en zaden voortgeleeld.

ALPHABETISCHE LIJST

DER

NEDERLANDSCHE BENAMINGEN,

VAN DE HIERVOREN BESCHREVEN

BOOMEN EN HEESTERS.

A.

	bladz.
Acacia (bastaard).	126.
„ (driedoor- nige).	100.
Ahorn.	76.
Alnus.	78.
Altheaboompje.	102.
Amberboom.	110.
Aylanthus.	79.
Azaroolboom.	93.

B.

Balsemspar.	119.
Berk.	80.
Beuk.	96.
„ (water).	120.
Boonenboom.	100.
Boxdoorn.	112.
Brem.	99.

C.

	bladz.
Catalpaboom.	81.
Ceder (bermudi- sche).	109.
Ceder van Liba- non.	118.
„ (Virgini- sche).	108.
„ (witte).	93.
Cipres.	93.
Copalboom.	125.

D.

Druifjeswilg.	130.
Duinbezie.	103.

E.

Eik.	122.
Esch.	98.
Eschdoorn.	76.

F.	bladz.		bladz.
Fontanesia. . . .	97.	Kettingboom. . .	94.
Franjeboom. . .	85.	Kornoelje. . . .	89.

G.

L.

Geitenblad. . .	111.	Larix.	118.
Geldersche roos. .	133.	Lederboom. . .	121.
Goudenregen. .	94.	Levensboom. . .	132.
Guldenboom. . .	110.	Lijsterbezie-	
		boom.	129.

H.

Lombaardsche

Haagappelboom. .	91.	linzen.	88.
Haagbeuk. . . .	82.	Lotusboom. . . .	84.
Haagdoorn. . . .	91.		
Hallesia.	101.		
Hanespoor. . . .	92.		
Hulst.	104.		

M.

J.

O.

Jasmijn (boere). .	115.	Olijfwilg.	95.
Jeneverboom. . .	107.	Osterlucie. . . .	78.
Judasboom. . . .	84.		
Jukboom.	82.		

P.

K.

Kamperfoelie. . .	111.	Palm.	82.
Kardinaalsmuts. .	95.	Papenhout. . . .	95.
Kastanjebeuk. . .	97.	Papenmuts. . . .	95.
Kellerboom. . . .	101.	Pavia.	113.
Kers.	121.	Pijnboom.	116.
		Pijpbloem. . . .	78.
		Plataan.	120.

	bladz.		bladz.
Pluimboom. . .	125.	Tonderkruid . . .	89.
Pruikeboom. . .	125.	Touwboom. . . .	114.
Pruim.	121.	Trompetbloem..	81.
R.		Tulpenboom..	110.
Roos.	128.	V.	
S.		Vergifboom. . .	126.
Sering.	131.	Viorne.	133.
Sintjanskruid. .	103.	Vogelkers. . . .	121.
Sneeuwbal. . . .	133.	Vogelsneb. . . .	114.
Sneeuwvlok-		Vuurkruid. . . .	86.
boom.	85.	W.	
Sorbenboom. . .	129.	Walnoot.	106.
» (wilde). . .	91.	Waterbeuk. . . .	120.
Spar.	119.	Watervlier. . . .	133.
Stafhout.	83.	Winterbezie. . .	120.
Steenlinde. . . .	116.	Z.	
Storax.	110.	Zevenboom. . . .	108.
Sumach.	124.	Zilverketting-	
T.		boompje.	130.
Taxis.	131.	Zoethoutboom..	126.